

Põlva maakonna Mikitamäe valla leelokoor *Helmine* pidas 28. veebruaril oma 20. aastapäeva, leelotades vahetpidamata täpselt kakskümmend minutit. Õnnitlused kestsid seejärel pea kolm tundi. Õnnitlejate seas olid kõik seto leelokoorid, ansamblid ja seltsid Värskast Tallinnani. Vähe oli kõnesid, enamjaolt tervitati leelotades. *Helbi* leelokoori liige Maria Kukka lõpetas omapoolse eestütlemise sõnadega:

*Loodami, õt aig meid avtas,
Vinne võimu lühendäs,
Tarto rahu raamõ järgi
Setomaa jäl ühendäs.*

Maria tuletas meelde, et *Helmine* on ainus leelokoor, kes on Kadrioru presidendilossis laulnud — see oli 22. märtsil 2005, kui Eesti terviklikkuse

eest seisjad koos Mikitamäe leelokooriga president Arnold Rüütli jutul käisid, lootes uue piirilepingu sõlmimist takistada.

Kakskümmend aastat tagasi kogunesid Mikitamäe kultuurimajja kultuurijuhi Aino Leppoja eestvõttel koori asutajaliikmed Veera Lunda, Silvi Kina, Laine Pai, Linda Leheveer, Anne Koplimets, Olga Luga, Aleksandra Holmar ja Anne Pall.

Täna on leelotaja Minna Hainsoost saanud koori põhiline sõnaseadja ja eestlaulja. Juurde on kasvanud teisigi eestlauljaid. Praegu laulavad *Helmise* kooris Minna Hainsoo, Silvi Kina, Helvi Lind, Jutta Nurmeots, Laine Pai, Linda Leheveer, Salme Püve, Aime Mägiöld, Helgi Rumask, Helgi Laiakivi ja koorivanem Sulo Nurmeots.

Juubelipeo ajal oli väljas ka uhke käsitöönäitus leelonaiste näputööst.

ILMAR VANANURME tekst ja foto

Mida teha pensionieaga?

LAURI LEPPIK
Tallinna Ülikooli
sotsiaalpoliitika professor

Küsimus pensionieast tundub praeguste murede kontekstis ehk väheaktuaalne. Ometi on seda teemat viimastel kuudel tõstatanud üks prominent teise järel. Mullu oktoobris esines peaminister Andrus Ansip üleskutsega, et aastaks 2035 peaks pensioniiga olema 67 eluaastat. Novembris sekundeeris talle riigikontrolör Mihkel Oviir, kutsudes kõiki ühinema Terve Mõistuse Parteiga, mille programmi kuulub lubadus tõsta pensioniiga “65., 66., aga võib-olla ka 67. eluaastani”. Detsembris esines sarnase üleskutsega Eesti Panga nõukogu esimees Jaan Männik. Jaanuaris ja veebruari algul väitles sel teemal paljudes maakonnalehtedes europarlamenti saadik Siiri Oviir. Keset tuliseid kärpevaidlusi kirjutasid neli majandusmeest — Varblane, Leimann, Eamets ja Ross — oma kriisilahenduskavas, et pensioniea tõstmine on vältimatu. Mõeldud-tehtud?

Tõsi, keegi eelnimetatutest ei ole väitnud, et pensioniiga peaks tõusma kohe. Kuid leitakse, et otsus tuleks teha varsti, mitte lükata seda määramata ajaks edasi, sest isegi siis, kui kõrgem pensioniiga jõustub alles aastate pärast, tahaksid tänased 40-aastased ja nooremad teada, millal nad pensionile saavad.

Pensioniea tõstjate põhiargumentideks on rahvastikuprognosis, paratamatus, ettenägelikkus, riigimehlikkus. Pensioniea teema tõstmine kriisi ja kärpimiste kontekstis jätab samas õhku kahtluse, et ehk on selle teema vedajatel ka varjatud eesmärgid või on see osa sotsiaalkulude kärpe kavast. Nii põrkuvad argumentid rahva seas mõistmatusele. Pensioniea tõstmise vastastel pole küll prominentseid eeskõnelejaid, kuid “hääled rahva seast” ütlevad kommentaariumides vastulausena, et Eesti mees ei elagi pensionieani. Sinna see diskussioon tavaliselt ka sureb. Ehk on siiski võimalik leida selles arutelus mõni uus, seni varju jäänud avenüü?

Enne kui langetada uut otsust pensioniea suhtes, peaksime õppima varasemast pensioniea tõstmise kogemusest, vaatama lähemalt, kuidas on sarnaseid probleeme lahendamas meie naaberriigid, ja siis veidi oma peaga mõtlema.

Pensioniga on Eestis tõusnud 1994. aastast.

Enne seda said mehed pensionile 60-selt ja naised 55-selt. Nelja-teistkümnelt aastaga on pensioniiga tõusnud meestel 3, naistel 5,5 aasta võrra. Samal ajal on tõusnud ka oodatav eluiga vanuses 60, mis ligikaudselt näitab pensionipõlve keskmist pikkust, kuid pensioniiga on tõusnud sellest kiiremini. Järgmise kaheksa aastaga tõuseb naiste pensioniiga veel 2,5 aasta võrra.

Mis on senised tulemused? Plusspoolele võib kanda, et vanema-ealiste (55–64) tööhõive on kasvanud. Pensionisaajate üldarv pole aga praktiliselt muutunud, vanaduspensionari saajate arv on veidi langenud, kuid kasvanud on töövõimetuspensionari saajate arv, eriti pensionieelses vanuses. Selle taga võib ehk kahtlustada eksperitiisartide “vastutulelikkust”, kuid ilmselt pole põhjuseks vaid lahked arstid, sest Eesti kehvale tervisenäitajatele osutavad ka mitmed teadusuuringud. Teine probleem — paralleelselt seadusjärgse pensioniea tõusuga on kasvanud igasugused erandid: eel-, soodus- ja eripensionid. 40 % kõigist neist, kellele 2007. aastal vanuse järgi pension määrati, ei olnud pensioniikka tegelikult veel jõudnud. Kui võtta arvesse ka pensionieelses vanuses töövõimetuspensionile jääjad, on pensionile siirdumine enne pensioniiga täna reegel, mitte erand.

Seadusjärgne pensioniiga on sestap vaid formaalne näitaja. Sisulisem ja olulisem indikaator on tegelik keskmine pensionile siirdumise vanus, mis täna on seadusjärgsest pensionieast ca 3 aastat madalam. Kui rahvastik vananeb, siis peab tõusma just tegelik pensionile siirdumise vanus. Seadusjärgse pensioniea tõstmine võib seda küll mõjutada, kuid täidetud peab olema veel mitu eeldust.

Kuuse alla ei jää keegi

Majanduslikult keeruline aeg puudutab meid kõiki. Senisest suurema surve alla satuvad eelkõige töötud, kodutud, puuetega inimesed, paljulapselised pered ja pensionärid. Paratamatult tekib küsimus, kas meie sotsiaalhoolekande süsteem on selleks valmis. Vastust pärima Pärnu linnavalitsuse sotsiaallosakonna juhtivatelt töötajatelt.

Sotsiaallosakonna juhataja **Aika Kaukveri** arvates tuleb seni oma eluga hakkama saanud inimestel ennekõike vabaneda valehääbist, mis tihti takistab pöördumist sotsiaallosakonda. Kui liiga arglik olla, võivadki asjad hulluks minna. Seepärast on soovitatav pöörduda oma linnaosa sotsiaalkontori konsultandi poole juba siis, kui on näha, et tulemas on rasked ajad. Eelkõige võiks nõu küsida toetuste saamise asjus.

1000-kroonine toimetulekutoetus kuus on küll väike, et korralikult süüa ja riietuda, maksta ravimite ning kommunaalteenuste eest, aga see on ikkagi parem kui lasta võlgadel täiesti üle pea kasvada. Toetus võib suurema pere

puhul ulatuda 4000–5000 kroonini.

Mullu suvel, kui asuti koostama tänavust linnaeelarvet, ei osanud keegi nii suurt majanduslangust kui praegu lihtsalt ette näha. Kui mullu oktoobris maksiti toimetulekutoetust eluasemekulude kompenseerimiseks 140 leibkonnale, siis tänavu jaanuaris juba ligi 280-le. Rahalises väljenduses maksti 2008. aasta jaanuaris toimetulekutoetust välja umbes 200 000 krooni, 2009. aasta jaanuaris juba rohkem kui pool miljonit krooni.

Sotsiaallosakond püüab ette näha, milliseks tegelik olukord võib kujuneda, et vajadusel riigilt raha juurde küsida. Lisaraha saamine on praegust majandusolukorda arvestades küllaltki kahtlane. Pigem nõutakse olemasolevate ressursside säästlikumat kasutamist. Kuid kindlasti ei jää ilma keegi, kel on kehtivate seaduste järgi toetuse saamise õigus.

Abivajajate kirev seltskond

Viimaselajalonsotsiaallosakonna poole pöördunud need inimesed, kes seni on olnud juhutöödel või saanud nn ümbrikupalka. Ametlikult koondatutel on õnneks veel olemas koondamishüvitis või töötü abiraha ning esialgu saavad nad kuidagimoodi hakkama. Mis

mõne aja pärast saab, seda näitab tulevik.

Igapäevaelus on kõige kehvas seisus lastega pered, kus üks vanemaist või mõlemad on töötä jäänud. Ka neid on võimaluste piires aidatud.

Peale selle saab sotsiaallosakond anda toimetulekutoetust eluasemekulude kompenseerimiseks ning ühekordset sotsiaaltoetust hädavajalike kulude katteks: ravimid, abivahendid jm. On veel eriteenused töötutele, puudega inimestele ja eakatele.

Abivajajate põhikontingendi moodustavad ikkagi põhiliselt elule jalgu jäänud üksikud inimesed, pikaajaliselt töötud ja kodutud. Nende muredega on kursis sotsiaallosakonna kodutute hoolekande ja toetuste peaspetsialist **Raul Kivi**. Tema sõnul tulevad abivajajad sotsiaallosakonda ise või oma tuttavate ja tähelepanelike kaaslinlaste soovitusel. See on hea märk, kui linnaelanikud üksteisest järjest enam hoolivad ja abivajajatest sotsiaallosakonda teavitavad.

Peavarju ja töötä jäänud inimeste poolt enim kasutatavateks abi liikideks on täiskasvanute varjupaiga, supiköögi, vältimatu abi ja päevakeskuse teenus.

(Järg 2. lk.)

(Järg 2. lk.)

Videvik

Asutatud 1990

Kes ei tahaks terve olla!

Mida kauem talv on kestnud, seda enam soovime päikest. Mõnel hall-hallil päeval on see igatsus lausa väljakannatamatu. Ja sellepärast oli väga hea meel, kui nädalavahetusel säras päike, vähemalt pealinnas, hommikust õhtuni. Eriti kaunis oli ilm naistepäeval. Särav ilm kutsus õue igäüht. Kui just metsa ei saanud minna, võis sammud ometi parki seada. Lumi oli muutunud tihkeks, lumelt peegelduv valgus tegi silmad hellaks. Siin-seal kraavipervedel oli maa paljaks sulanud ja seal rohetas mulluseid taimi. Kõrgete kuuskede all aga polnud lund enam üldse, puudealust kattis pruunide käbide vaip. Ka igipõliste tammede alune oli lumeta, seal võis jalgupidi sügisel langenud lehtedes sahistada.

Inimesed, kes siin jalutasid, olid pühapäevaselt lõdvestunud, sõbralikud. Kes hoidis, olgu vana või noor, teisel käest kinni, kes lükkas lapsevankrit.

Väikesed, alles kõndima õppinud lapsed olid oma laiades kombinsoonides nagu väikesed karumõmmid. Aeg-ajalt kukkus mõni selline lapsekera käpuli, kuid tõusis naeru rõkates kiiresti püsti. See oli märtsipäike, värske õhk ja pühapäev, mis ka kõige kannatamatamad lapsevanemad oli lahkeks muutnud, ja lapsed, need kõige peenemad inimesetundjad, tunnetasid seda ülihästi.

Ja kuigi järgmised päevad on olnud lumelõrtsised, andis kaunis pühapäev kindlasti kõigile elurõõmu ja -jõudu juurde. Liatigi on kevade algus niisama hästi kui käes — selleni on vaid päevake rohkem kui nädal!

Praegu arutletakse 2008. aasta Eesti inimarengu aruande üle. Tõsi, see aruanne ei käsitle meie praegust kriisiaega, kuid mingeid märke ja suundumusi see ometi pakub. Rahva tervise asjus saame teada, et meie tervis on halb ja eluiga lühike. Naised elavad tervena keskmiselt 53, mehed 49 eluaastat. Kui veel arvestada, et sellesama Eesti inimarengu aruande järgi on meie naiste eeldatav eluiga 78 ja meestel 67 aastat (nagu väljapakutud uus pensioniiga), siis oleme ilmselt keskmiselt 20 aastat arstide hoole all. Ja mis veel oluline — perre, kus on olnud nii ema kui isa, jääb reeglina üks vanemaist, ema. Pensionäride seisukohast on tähtis rõhutada, et pensionil saab tunduvalt kauem olla naispool, kes peab siis ka üksi selle eest hoolitsema, kuidas ta kõigi oma maksude ja kogu eluga hakkama saab. Mees aga, oletame, et ta on olnud inimene, kes kogu elu on töötanud, oma väljateenitud pensioni suurt kasutada ei saa. Aeg-ajalt on olnud juttu nn lesepensionist, mida oleks õiglane maksta üksi eluvõitlusse jäänud abielupoolele. Aga sinnapaika need tagasihoidlikud ettepanekud on jäänud. Liatigi valitseb paljude otsustajate peades ilmselt ikka veel teadmine, et üks õige eesti naine suudab üksi hoolt kanda nii seitsme lapse kui ka oma joodikust mehe eest, rääkimata siis vanemas eas ainuüksi enda eest seismisest.

Kõnealuse aruande kohaselt on samas eestlaste eluiga viimasel ajal kiiresti pikenenud, alates 1990. aastast naistel 4,1 ja meestel 2,6 aasta võrra. Veel positiivset: võrreldes teiste Euroopa riikidega on suhteliselt väike mahajäämus laste ja noorte tervises.

Kui inimene on terve, on ta potentsiaalne töötegija. See on selge igäühele, loeb ta siis või ei loe kõnealust aruannet. Peamurdmist nõuab hoopis see, kuidas tööd, mida murdes perele nii elatist kui ka lastele trennides käimise raha teenida, jätkuks. Tore, et samas aruandes rõhutatakse riigi majandamise edendamiseks vajadust rohkem kaaluda terviseinvesteeringute võimalusi. Sest pead tuleb ikkagi murda ka selle üle, kuidas inimestel, nii noortel kui ka vanadel, oleks rohkem kättesaadavamaid (loe: odavamaid) sportimisvõimalusi. On hea viidata tasuta võimalustele, mis kehtivad näiteks kepikõnni või lihtsalt värskes õhus jalutamise puhul. Pensionäridel on aga spaas käimise, rääkimata individuaaltreeneri juhendamisel sportimise suurimaks takistuseks siiski rahapuudus. Aga kui noores peres on mitu koolilast, on seal sama mure. Tean näiteks, et tööpäevade varahommikul, kuni kella 8-ni, on Nõmme ujulas pilet tavakohasest odavam. Kes siis seda odavat aega basseinis kasutavad? Ikka linna kaugematestki kantidest Nõmmele sõitvad pensionärid, sekka mõned nooremad inimesed.

Muidugi tasub oma tervise ravimitega turgutamine end igati ära, seda loomulikult ka vanas eas. Ja mida päeva võrra soojema päiksulisema aja poole, seda rohkem on meist igaühel neid võimalusi. Aga siiski oleks hea, kui sünniks juurde ühtlasi riigipoolseid tervise edendamise uusi võimalusi, seda kas või inimarengu aruandes välja toodu üle järelemõtlemise tulemusena.

ASSE SOOMETS

Mida teha pensionieaga?

(Algus 1. lk.)

Esiteks, Eesti elanike tervis peab paranema, et inimesed ka realselt suudaksid kauem panustada. Teiseks, tööturul peab kasvama nõudlus vane-maealiste töötajate järele, tööandjad peavad üle 60-aastaseid töötajaid tundma vajalike ja väärtuslikena. Kolmandaks, inimesed peavad võtma kauem töötamise ka ise omaks, nii et seda ei tunnetataks mitte pealesurutud, vaid pigem mõistliku ja kasuliku valikuna. Riigikogu saab küll ühe haamrilöögiga muuta pensioniiga, kuid selle löögi edukuse eelduste muutmine nõuab märksa rohkem tööd.

Kui lähtuda eeldusest, et pensioniea tõus ongi paratamatu, siis kui kõrge peaks see olema? Siin on kaks aspekti — õiglus ja prognooside täpsus. Siiri Oviir viitab oma artiklites prognoosidele, mille järgi meeste oodatav eluiga 2030. aastal on 71,6 ja 2050. aastal 77,4 aastat, naistel vastavalt 79,4 ja 82 aastat. Pisendamata kuidagi Statistikaameti ja Eurostati rolli ning pikaajaliste prognooside vajalikkust, tuleb mõõnda, et pikkade prognooside usaldusväärsus on paraku madal. Me ei tea ja mitte keegi ei tea, kas aastaks 2035 on pensioniiga 67 liiga madal, liiga kõrge või paras.

Küsimus on ka selles, et kui rahvastik vananeb, siis kuidas jagada rahvastiku vananemise koor-must ühiskonnas õiglaselt. Lähem pilk rahvas-tiku vananemine fenomenile näitab, et tööea-liste ja pensioniealiste inimeste suhtarvu langust põhjustavad kaks erinevat protsessi — eluea pikenemine ja tööealiste inimeste arvu vähenemine. Viimast omakorda võib tingida nii madal sündimus kui ka tööealiste inimeste väljaränne. Sõltudes erinevate põhjuste osakaalust, on ka kulude õiglane jaotus mõnevõrra erinev, kuid see on pikem teema. Siiski, kui pikeneb keskmine eluiga, siis on ühtaegu nii võimalik, vajalik kui ka õiglane, et inimesed töötavad kauem. Võimalik — mõistagi sel eeldusel, et tööd siiski on. Ent kui

iga järgnev põlvkond elab eelmisest kauem, siis on õiglane, et nad ka töötavad kauem.

Pensionipoliitika peab kohanduma demograa-filiste arengutega, kuid poliitiliste otsustega pen-sioniea kivisse raumise asemel on rida meie lähi-riike — Soome ja Rootsi, aga ka Läti ja Poola — siirdumas pensioniea suurema paindlikkuse suunas. See tähendab, et valitsus ei ütle seadusega ette, et kõigil saabub vanadus just 63-, 65- või 67-aastaselt.

Inimesel on suurem vabadus valida

pensionile siirdumise iga, aga ka suurem vastutus sellise valiku tagajärgede eest — varasem pen-sionile siirdumine tähendab väikest pensioni, hili-sem pensionile minek suuremat pensioni. Paind-liku pensioniea kontseptsiooni üheks oluliseks osaks on aga ka pensioniea või pensioni suuruse sidumine “demograafiliste stabilisaatoritega” — lepitakse kokku ja seadustatakse reegel, et kui tõuseb oodatav eluiga, siis tuleb varem pen-sionile jäänud vanuserühmadega samaväärse pensioni saamiseks kauem töötada. Samas annab pensioniea ja pensioni suuruse sidumine oodatava eluea arengutega tänaste tööealiste põlvkonnale teadmise, et nende pensionipõlv ei jää tänaste pensionäride omast lühemaks.

Soome rakendab 2010. aastast valemit, mille järgi keskmise eluea tõus tooks kaasa määratava pensioni vähenemise (võrreldes eelnevatel aastatel pensionile siirdunutega), kuid igäüks saab seda kompenseerida, töötades kauem ja lükates pen-sionile siirdumise aega edasi. Tähelepanuväärne on ka Rootsi pensionisüsteem, kus lisaks demo-graafilistele puhvritele rakendatakse majandus-puhvreid, mis hoiavad süsteemi kohustused ja võimalused tasakaalus. Meil tasuks heita lähem pilk naabermaade kogemusele, sest nende põhi-mõtted on samaaegselt nii arukad kui ka õiglased.

Kuuse alla ei jää keegi

(Algus 1. lk.)

Kui supikööök kõrvale jätta, on Pärnu linnas peamine teenuse-osutaja aktiviseerimiskeskus *Tulevik* (Suur-Posti 18).

Täiskasvanute varjupaika saa-vad kasutada täisealised isikud, kes elavad Pärnus ning kellel ei ole kindlat ööbimiskohta. Teenus sisaldab ööbimis- ja pesemis-võimalust, abistamist asjaajami-sel, meditsiinilist abi ning muud vältimatut sotsiaalabi.

Päevakeskuse eesmärk on taga-da koht päevaks neile Pärnu linna inimestele, kellel puudub kindel elukoht. Eelkõige puudutab see täiskasvanute varjupaiga asukaid. Päevakeskus asub aadressil Väike-Posti 2B ja on avatud iga päev kell 10–18. Päevakeskuse teenuse saajatele tagatakse võimalus soojas toas raamatuid lugeda, raadiot kuulata ja televiisorit vaadata, samuti lauamänge mängida. On olemas sooja toidu valmistamise või saamise võimalus.

Toimetuleku-le suunatud reha-bilitatsioonitee-nust saavad Pär-nu linnas regist-reeritud isikud, kelle sotsiaalne võimekus on pikaajalise töötuse tõttu vähenenud ning konkurentsivõime tööturul langenud. Tee-nuse kasutajatele luuakse või-malus teha lihtsamat, erialast kvalifikatsiooni mitte nõudvat tööd (mööbli remont, puutöö, masinate remont, küttepude saagimine ning riita ladumine jpm). Vajadusel õpetatakse neile õigeid töövõtteid, kontrollitakse tegevuse kulgu ja tulemust.

Supiköögiteenust osutab mit-tetulundusühing *Ärkamine*. Selle teenuse ülesanne on tagada üks toidukord päevas eelkõige neile Pärnu linna elanikele, kellel puu-dub võimalus toidu ostmiseks. Supikööök on avatud tööpäeviti kell 10–14. Kell 10–12 lõunastavad

Ärkamise supiköögis on viimasel ajal vabu kohti vähe.

Autori foto

Ärkamise pensionäridest liikmed ja teised linnakodanikud sümboolse tasu eest. Neid on ühtekokku umbes 30 inimest. Kell 12–14 pakutakse tasuta toitu vastava sotsiaalse taustaga klientidele. Selle eest maksab Pärnu linnavalitsus teenusepakkujaga sõlmitud lepingu kohaselt. Toitlustamise aluseks on sotsiaaltöötajalt või varjupaigast saadud talong.

Tööpõld on lai. Nimetatud tee-nuste kasutajate arv kasvab iga päevaga. Ainuüksi supiköögi-talonge antakse päevas välja üle 60.

Lõpetuseks A. Kaukveri sõ-nad: “Kuuse alla ja nälga ei jäeta kedagi.”

MAIT MURUMETS

— Videvik —

MTÜ *Ajaleht Videvik*

Paldiski mnt 36A, 10612 Tallinn.

Tel ja faks **672 0986**, e-post: videvik@videvik.ee

Videvik internetis: <http://www.videvik.ee/>

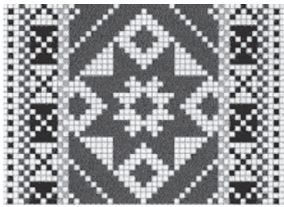
Trükk: PRINTALL.

Väljaandja ja peatoimetaja **Ants Tamme (672 0986)**.

TOIMETUS: asetoimetaja **Imbi Jeletsky (672 0985)**, vanemtoimetaja **Asse Soomets (672 0985)**.

KORRESPONDENDID: Avinurmes **Elle-Vaike Kiik** (527 6102), Elvas **Jaan Kappo** (745 6062), Haapsalus **Ülo Sain** (53 320 436), Kolgal **Vello Pae** (607 7261), Kuressaares **Enda Naaber** (511 6419), Kärddlas **Endel Saar** (469 1067), Põlvas **Enn Esko** (799 5779), Pärnus **Mait Murumets** (443 7292), Raplas **Juhan Märjama** (506 1142), Tartus **Heldur Jõgioja** (749 9242), Valgas **Oliver Uiho** (764 2184), Võrus **Liina Valper** (782 3522).

Kaastööle lisada autori nimi, isikukood ja postiaadress. Toimetus kaastöid ei retsenseeri ega tagasta. Pretensioonidega lehe kohaletoimetamise asjus pöörduda Eesti Posti kohalikku kontorisse.

14. MÄRTS – EMAKEELEPÄEV

Keelenõuvakast

Eesti Keele Instituudi, lühendatult EKI keelekorraldajad on avalikkusele ilmselt kõige rohkem tuntud keelenõuandjatena. Keelenõutelefoni numbri 631 3731 võib leida telefoniraamatu esiosast, kus on teisedki hädaabinumbrid. Sellel numbril võetakse keskmiselt 40–50 kõnet päevas, sageli on ühel pöördujal mitu küsimust. Küsijad esindavad väga erinevaid elualasid: toimetajad, tõlkijad, sekretärid, ajakirjanikud, kaubandus- ja toitlustustöötajad, raamatukogutöötajad, kõrgkoolide õppejõud ja ametnikud, õpetajad, murelikud lapsevanemad, kes aitavad lastel eesti keele koduülesandeid teha, ja muud keelehuvilised. Sageli küsivad EKI-st keelenõu nt Riigikogu kantselei, presidendi kantselei, ministeeriumid ja inspeksioonid, kohalikud omavalitsused, aga ka koolitus- ja reklaamifirmad ning pangad.

Keelenõu on EKI-s nii telefoni kui ka kirja teel antud juba 1947. aastast, asutamisest peale. Alates 3. maist 2004 on võimalik keelenõu küsida ka meilitsi, keelenõuande kodulehel <http://www.eki.ee/keeleabi/> asuva meilivormi kaudu. Tänapäeval antaksegi nõu peamiselt telefoni ja e-kirja teel, ent ununenud pole ka vana hea paberkirjavahetus.

Paljud küsimused on päevakajalised, näiteks pärast 2007. aasta 25. aprilli tuli mitme nädala jooksul seletada, et õige on *pronksiöö*, mitte “pronksöö”, ja et *pronksõdur* käib väikese algustähga. Sellest ajast, kui Hansapank uut nime Swedbank

kandma hakkas, oleme paljudede õpetanud nii selle nime hääldust kui ka käänamist — ikka Swedbank : Swedbanki, mitte “Swedbanga”. Pärast 2008. aasta augustikonflikti sagenes aga küsimus, kumb on õigem nimi, kas Gruusia või Georgia. Mõlemad variandid on eesti keeles korrektsed, kuid eelistame Gruusiat kui pikema traditsiooniga nimekuju.

Keelenõuandjad aitavad vahel valida ka uuele asjale või nähtusele sobivaimat nimetust. Näiteks loodi Tartu Pauluse kiriku taha paik, kuhu leinajad saavad lilli tuua ja kadunuid mälestada. Kirikut restaureerivad Soome arhitektid nimetasid seda kohta soome keeles *muistolehto* — eesti keeles sõnasõnalt *mälestussalu*. Küsijale aga tundus, et salu jaoks ei ole selles kohas piisavalt puid, ja nii leiti koos keelenõuandjaga sobivam eestikeelne nimetus — *mälestusaed*.

Keelenõuande kodulehelt leiab huviline muudki keeleteemalist lugemist. Keelenõuvakka oleme kogunud aegade jooksul meile esitatud küsimusi ja nende vastuseid (kodulehe menüüs link “Keelenõuvakk”). Mitmetest korduvatest küsimustest on valminud ka keelenõunupud, millest kolm-neli värskemat on alati keelenõuande esilehel, ülejäänuid võib lugeda arhiivist (menüüs link “Arhiiv”). Kes soovib aga teada, kui hästi ta tunneb keelereegleid ja kas need endiselt kehtivad, võib end proovile panna keeleteste lahendades (menüüs link “Testid”). Ka kirjakeele

normi alus “Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2006” on internetis kõigile kättesaadav aadressil <http://www.eki.ee/dict/qs2006/> ning lubab teha väga erinevaid otsinguid. Kirjalikud vastused nõuavad pikemat eeltööd ja neid käsitatakse sageli ametlike seisukohtadena. Üheks kirjaliku keelenõuande alaliigiks on alates 1990. aastate algusest keeleekspertiisid, mis on väga vastutusrikas töö. Neid tehakse kohtu või politsei taotlusel. Alates 1990. aastatest on Eesti Keele Instituudil põhimõte, et keeleekspertiisi ei tehta, kui küsijaks on üks vaidlevatest pooltest ja kui asi on juba jõudnud kohtusse või võib sinna jõuda. Sel juhul tehakse ekspertiisi vaid kohtu esitatud küsimuste alusel.

Sageli küsivad keelenõu ka Euroopa Komisjoni ja Euroopa Liidu Nõukogu tõlkijad-toimetajad, kelle paremaks abistamiseks töötavad EKI-s nn eurokeelekorraldaja ja euroterminoloog, kes pühenduvad peamiselt Euroopa Liidu õigusaktide ja teiste tekstide terminitele ning keeleküsimustele. Keelenõuande arvamust küsitakse peaaegu kõiges, mis rahva tähelepanu keele teemal köidab. On palutud tõlgendada ametiisikute ütlusi, näiteks kui rahvastikuminiister avaldas 2007. aasta sügisel arvamust, et Eestis elavate muude rahvuste kohta ei sobi öelda *muulane*, ning kutsus üles pakkuma Eesti vähemusrahvastele uut nime, helistasid ja kirjutasiid EKI-sse nii ajakirjanikud kui ka teised kodanikud. Keelekorraldajad jäid siiski seisukohale, et iga sõna sobivus või sobimatus sõltub kontekstist, ning ei pidanud vajalikuks sõna *muulane* ebasobivaks kuulutada.

EKI keelekorraldajad annavad nõu ka koha- ja isikunimede õigekirja ning sobivuse kohta. Nimeküsimused sagenesid pä-

rast 2005. aastat, kui jõustus uus nimeseadus, mis pani isikunimede kindlad nõuded. Paljud nimesid registreerivad ametnikud küsivad ikka ja jälle, kas üks või teine lapsevanema soovitatav eesnimi nende nõuetele vastab.

Peale keelenõu andmise uurivad keelekorraldajad eesti keele kasutust, osalevad keeleprojektides ja komisjonides, korraldavad keelehooldekursusi, toimetavad väljaandeid, kirjutavad artikleid ja uurimusi, koostavad sõnaraamatuid — viimati ilmus “Õigekeelsussõnaraamat ÕS 2006”, tulekul on “Vene õpilase ÕS”. Ka paljud terminikomisjonid vajavad keeleinimeste abi. Kaks keelekorraldajat osalevad Emakeele Seltsi keeletoimkonna töös, mille ülesandeks on määrata eesti kirjakeele norm ehk avaliku keelekasutuse ühtlus ja selgus. Sageli oodatakse keelenõuandjalt aktiivsemat sekkumist ühiskonnaellu. Kurdetakse, et keelekorraldajad ei võta eesti keele kasutuse parandamiseks midagi ette, ei kutsu korrale ajakirjanikke ja sildimeistreid, ei paranda seaduste keelt ega halduskeelt. Eesti demokraatlikus ühiskonnas ei saa aga nõuda, et keelenõuande soovitusi võetaks kui kohustust. Keele järelevalve asutus Eesti Vabariigis on Keeleinspeksioon, kellel on volitus riiklikuks järelevalveks keeleseaduse ning teiste keeleoskust ja keelekasutust reguleerivate õigusaktide täitmise üle. Eesti Keele Instituudi keelekorraldajad ei käsi, keela ega karista, vaid jagavad soovitusi ja teevad meeeldi heas mõttes keelepropagandat, sest keelehuvilisi Eestimaal jätkub ja eesti keel on endiselt paljude südameasi.

TUULI REHEMAA,
Eesti Keele Instituudi
keelekorraldaja

Eelmisel nädalal

◆ **President Toomas Hendrik Ilves** kuulutas välja Euroopa Parlamendi valimised 7. juuniks. Oma pöördumises soovitas ta esitada kandidaatideks vaid neid inimesi, kes valituks osutudes ka Euroopa Parlamenti tööle lähevad.

◆ **Kaitseministeeriumi** tellitud uuring näitas, et vaid 46 protsenti muulastest on valmis Eesti riiki kaitsma, samal ajal kui eestlaste hulgast kinnitas kaitsetahet 78 protsenti. NATO-sse kuulumist pooldab tervelt 90 protsenti eestlastest. Ligi pooled vastanuteist peavad vajalikuks kaitsekulutuste hoidmist praegusel tasemel.

◆ **IRL-i** kuuluv regionaalminister Siim-Valmar Kiisler esitas taas väga radikaalse haldusreformi ettepaneku, mille elluviimisel jääks Eestisse vaid üks omavalitsus iga senise maakonna kohta ja iseseisvate omavalitsustena ka viis suuremat linna. Teised erakonnad suhtuvad regionaalministri ettepanekusse skeptiliselt, kuigi praeguste väikeste valdade tuleviku väljavaated on vägagi tagasihoidlikud. Läti regionaalminister Edgars Zalans, kes suutis vähendada Lätis omavalitsuste arvu viiekordselt, soovitab Eestil haldusreformiga kiirustada.

◆ **Kuramaal** liivi rannakülas Kõolkas viimasel veebruarikuu päeval maetud Viktor Berthold (sündinud 1921) oli ilmselt viimane, kes kõneles liivi keelt emakeelena. Nüüd on keel ja kultuur jäänud noorema põlvkonna kanda. Nooremaid, 20–30-aastasi liivlasi, kes on lapsepõlves kõnelnud liivi keelt Bertholdi põlvkonda kuuluvate vanavanematega, võib praegu olla vaid pool tosinat. Viimasel ajal on Riias ja mujal elavnenud liivi noorte liikumine. Käiakse ringi T-särkides kirjaga “Livõ Republik” (Liivi Vabariik) ja lauldakse liivikeelseid rahvalaule. Liivlasi on Lätis üle paarisaja. Enamasti on nad haritud ning ühinenud mõne rahvusliku organisatsiooniga. Tegutseb vähemalt kolm folklooriansamblit.

◆ **Jaapani** parlament kiitis heaks 20 miljardi USA dollari suuruse kriisipaketi, millest suurem osa jagatakse otse tarbijatele: keskmiselt peaks iga kodaniku kontole lisanduma 12 000 jeeni (1500 krooni). Lapsed kuni 18. eluaastani ja üle 65 aasta vanad pensionärid peaksid saama kevadkingituseks isegi 20 000 jeeni. Summa iseenesest on küll liiga pisike, et tarbimishullust tekitada, kuid tegemist ongi pigem eksperimendiga kontrollimaks, kui palju seesugused võtted tegelikult aitavad.

◆ **Eesti** maksab tänavu 3 233 000 000 krooni liikmeks rahvusvahelistele organisatsioonidele. Eesti on liitunud rohkem kui 200 organisatsiooniga. Suurim on liikmemaks Euroopa Liidule — 2,952 miljardit krooni.

Me tuleme lapsepõlvemaalt

Minu esimesed trükitud kirjaread

See oli 1953. aasta sügisel. Õppisin siis V klassis. Meie kandi laste mängumaa Võrusool oli eramajade vahel aasal. Rohumaa üht serva läbis kraav, mille kaldal kasvasid vanad pajud. Kutsusime neid Tarzani puudeks. Rändkinomees Tuunas näitas koolimajas Tarzani filme, sealt pärines poistel komme huilates mööda oksi ronida ja puu otsast alla hüpata.

Ühel õhtupoolikul, kui aasal oli jälle hulk lapsi koos, kukkus kraavi viieaastane Väike-Sirje.

Tüdruku hädakisa peale tõttasime kohale ja õngitsesime ta veest välja. Päästetöid tegime kolmekesi — mina, mu noorem õde Ilme ja Suur-Sirje meie kooli IV klassist.

Ajaleht *Säde* avaldas lugusid rubriigis “Nii talitavad pioneerid”. Leidsime, et meiegi olime kangelaslikult käitunud. Meie tegu polnud küll võrreldav spiooni kinninabimisega või metsatulekahju kustutamisega, aga... Inimese päästmine on enamatki!

Läksime Suur-Sirje koju oma tegu kirja panema. Vaatepilt meenutas ehk maali Türgi sultanile kirja kirjutavatest zaporožlastest. Istusin tähtsa näoga laua taga ja sulg lausa lendas paberil. Teised seisisid vaikides mu ümber...

Paar nädalat hiljem, kui õilis tegu oli meil juba ununema hakanud, tuli mu juurde ähmi täis õpetaja. Lastelehest helistatud ja tahetud teada, kas kirja pandu ka tõele vastab. Pidin telefonitsi aru andma...

Igatahes ilmus lühilooke *Sädeme* esiküljel.

Hulk aega on mööda läinud. Omaaegne mängumaa on erastamise-arendamise käigus tundmatuseni muutunud. Ei ole enam Tarzani puid. Toonased

“Tarzanidki” on vanad mehed... Elavate hulgas ei ole mu sõsarat ega Suur-Sirjet. Väike-Sirje sõitis neli aastakümnet tagasi komsomoli lähetusega Uljanovski linna ehitama, seal abiellus ja kasvas üles lapsed. Täna seni elab Venemaal.

Niisugune on mu meenutus esimestest trükis ilmunud kirjariidest. Ei mõistnud ma tookord aimata, et ajalehele kirjutamine saab mu leivatöök aastakümneteks: ligemale 42 aastat rajooni-, hiljem maakonnalehes, nüüd kolmas aasta *Videviku* korrespondendina. Ja parim parfüüm mu meelest on trükivärske ajalehe lõhn.

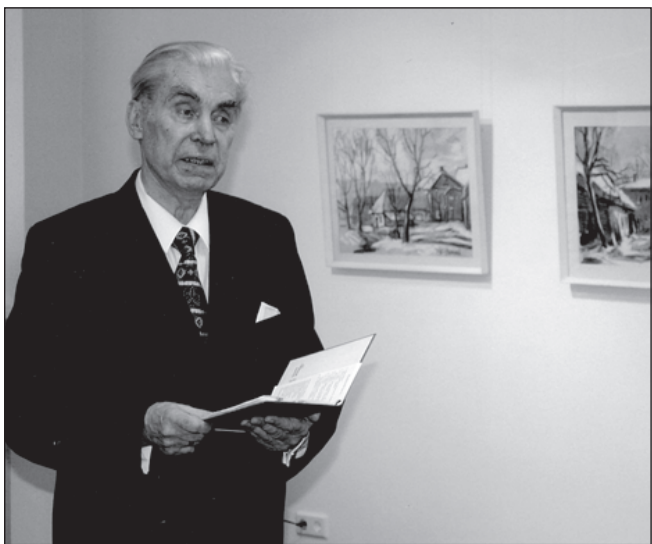
LIINA VALPER

PAUL ELKEN 100

Võrus tähistati suure pidulikkusega nimeka kodulinlase, Võru linna teenetemärgiga tunnustatud **Paul Elkeni** (16.02.1909–13.10.2007) 100. sünniaastapäeva.

Võrulane sai Paul Valter Elkenist 1937. aastal. Ta tuli siia lehekuulutuse peale, sest Katariina kirik vajas organisti. Tema esimene kokkupuude selle maalilise looduse rüpes asuva väikelinnaga oli olnud aga palju varem, kui ta sõjakooli aspirandina läbi Võru Petserisse praktikale läks. Vahepeale aga mahtusid ka õpingud konservatooriumis August Topmani oreliklassis ja kompositsiooni õppimine Artur Kapi juures.

Musikaalsuse oli ta pärinud vanaisa Juhan (Johann) Elkenilt (1851–1931), Väike-Maarjas elanud koorijuhilt ja muusikaõpikute autorilt. Olgu lisatud, et Juhan Elken oli ka kirjandusteadlase Aino Undla-Põldmäe vanaisa.

Jüri Pärj esitamas oma õpetaja Paul Elkeni loodud laule.

Sellegi liini järeltulijate hulgas leidub muusikainimesi.

Paul Elken sai Võrus tuntuks organistina, ta juhatas ka enamikku siinsetest kooridest. Kõige pikemalt (1938–1966) oli ta seotud Võru meeskooriga. Ka asutas Paul Elken 1938. aastal Võruhõimu Seltsi naiskoori ja oli selle dirigent kümme aastat. Koor tegutseb Eesti vanima naiskoorina nime *Kannel* all tänase päevani.

Paul Elkeni õpilaste arv Võru I keskkoolis ulatub tuhandetesse. Pühendunud pedagoogina asutas ta 1949. aastal kooli noortekoori, 1950. aastal lõi puhkpilliorkestri ja 1961. aastal keelpilliorkestri.

Paul Elken on loonud koori- ja soololaule ning instrumentaalmuusikat. Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis asuvas Paul Elkeni kogus on 76 säilikut enam kui 200 helitöö käsikirjaga.

Kultuurimajas *Kannel* toimunud mälestuskontserdil kõlas Paul Elkeni looming Võru meeskoori, Eesti Rahvusmeeskoori, Võru naiskoori *Kannel*, segakooride *Tervis* ja *Hilaro* ning Võru sümfooniaorkestri ettekan-des. Võimsa punkti õhtule panid kantaadi “Orjalaev” (Heinrich Heine sõnad, Tiit Juurikase orkestreering) ja Marie Underi ballaadi “Kojumine” tekstile loodud “Reekviemi” ettekanne.

Paul Elken maalis innukalt, ta on loonud üle 500 maali ja akvarelli. 15. veebruaril avati Võrumaa Muuseumis näitus Paul Elkeni teostest. Kodulinna vaated — park, tagahoovid ja tänavajupid —, Võrumaa maalilised maastikud kiira-kääraliste teedega, portreed ja kompositsioonid... Kõigis neis peegeldub looja isikupära, elujaatus ja helge meelelaad.

Näituse avamisel laulis Paul Elkeni õpilane Jüri Pärj, klaveril saatis Toivo Peäske. Laul “Pilveke” Karl-Eduard Söödi tekstile oli Paul Elkeni omaaegne sünnipäevakink oma õpilasele. Nüüd esitas selle laulu 77-aastane Jüri Pärj kingituseks 100-aastasele Paul Elkenile.

Võrumaa Muuseumis Paul Elkeni maalinäituse avamisel. Esiplaanil Paul Elkeni lesk Linda Elken ja tütar Maaja Elken.

JOOSEP AADERI fotod

Meeldiva üllatuse valmistasid Valgast klaveriduode festivalilt naasnud Nata-Ly Sakkos ja Toivo Peäske. Nad esitasid neljal käel variatsioone sünnipäevalaulust. Ühtlasi oli see tervitus Paul Elkeni lesele Linda Elkenile hiljutise 90. sünnipäeva puhul.

LIINA VALPER

Mida ma lugesin

Vanaema Ella lugu

On hea tava, et aasta algul heidetakse eelmisel aastal tehtule tagasipilk. Nõnda on vaetud ka meie raamatuloomust, tippe küll nii-, küll naapidi esile tõstetud. On rõhutatud müügiedu, seatud ritta kauneid kujundusi ning hinnatud ka seda peamist, mis raamatust kultuurinähtuse teeb, sisu sügavust nimelt.

Üks teoseid, mis selle eest on esile tõstetud, on *Loomingu Raamatukogus* ilmunud “Ella”, Elin Toona mälestuste-raamat oma vanaemast Ellast, luuletaja E. Enno abikaasast.

Inglismaal ning USA-s kirjanikuks kasvanud Elin Toona (s 1937) on omaaegse teatrimähe Enn Toona tütar, luuletaja Ernst Enno tütre tütar. Eesti lugejaile on ta tuttav. “Sipelgas sinise kausi all” ilmus Tallinnas 1991. a, “Kaleviküla viimne tütar” 1992. a, “Lotukata” 1995. aastal ja Ernst Enno elu- ja loomingulugu “Rõõm teeb taeva taga tuld” 2000. aastal.

“Ella” on ühe perekonna, sealtkaudu ka rahva lugu, kes ajaloo keerdkäikudes on oma kodumaalt põgenema sunnitud. Ella on Kodavere köstri perest pärit, suure empaatiavõimega kunstihuviline daam, käinud omaaegses tütarlastekoolis, õppinud “kolmele kohalikule keelele” lisaks guvernandilt inglise ja prantsuse keelt ning isalt klaverimängu. Müstikahuvilise ning ekstsentrilise abikaasaga võrreldes, kes leivatööd tegi Läänemaal koolinõunikuna, oli Ella vaimumaailm ainult natuke argisem. Ei olnud oskusi

ega tahet perenaist mängida ja tütre eest hoolitseda. Pärast abikaasa enneaegset surma — Ernst Enno oli vaid 58-aastane — jäi Ella hoida luuletaja kodu. Öhtu kalda ümbrus sobis Ella ja õe Alma harmoonilise ja hingestatud eluga pärast Erni surma. Mõlemad kunstihuvilised vanad daamid olid pensionil ja lootsid niiviisi vaikselt elada kuni surmatunnini. Peale joonistamise oli Ellal nüüd käepärast terve Erni raamatukogu, mille mees oli talle pärandanud, “et ei oleks vanas eas igav”. Kummatigi pidi just vanaema kasvatama boheemliku, näitlejaks pürgiva tütre tütariki.

21. septembril 1944 oli Tallinn vallutatud, tundus, et sünnimaa pind põleb. Ella, ema Liki ja 7-aastane Elin lahkusid Eestist 23. septembril ülekoormatud kaluripaadis. Siis tuli dii-piide (sõjapõgenike) laager Saksamaal Hausberges, hiljem tööelu ühes Inglismaa kõige süngemas tööstuslinnas Leedsis. Elu valge orja seisuses.

Pagulaste elust ja esimestest pagulas-aastatest on kirjutatud varemgi, meelakumine see elu ei olnud, enese vee peal hoidmiseks tuli näha ränka vaeva. Ega väga detailselt seda kõike kirjeldada ei ole tahetud. Need härrad ja daamid, kes endis-Eestis olid kõrgemasse seltskonda kuulunud, kogesid äkki hoopis teist suhtumist. Nad olid *Ausländerid*. Elin Toona on vaadanud aega ja olusid lapse pilguga, küllap see on lubanud kirja panna ka seda, mis võinuks tõestada väidet “Jumal on inglane”, mindi ju Saksamaalt Inglismaale suurte lootustega. Kuid elu sundis küsima, kas taevariik või tööpõrgu. “Teenijad olid pidevalt hirmul: ei julgenud istuda, suitsetada, pikemalt omavahel juttu ajada. Töölised varastasid aega hetkeks jalgade puhkamiseks, silmad

Vanaema Ella ja Elin.

ärevil, kõrvad kikkis... Et neist asjadest aru saada, on vaja lugeda Agatha Christie 1947. – 1949. aastal kirjutatud kriminulle, kus dii-piidi esinevad teenijatena ja neid nimetatakse varasteks ja valetajateks.”

“*Filthy foreigners*” olid neetud välismaalased, kes tulnud vaid inglase rahu rikkuma. Elinist saab kveekerite lastekodu kasvandik, et ta õpiks ära hea inglise keele ning inglasliku käitumise, saaks inimeseks, kes kõlbab mõnes Ühendkuningriigi vabrikus lihtsat ja raske tööd tegema.

Kõigile jäikadele seadustele ning keskaegsetele kasvatusmeetoditele vaatamata ei saanud Elin Toonast inglannat suuresti tänu eakale astmahaigele vanaemale Ellale, kes suutis “inglise barjääri” lõhkuda ning lapselapse eestlaseks kujundada, teda toetada. Suuresti tänu Ella Enno helgele hingele ning Gerd Helbemäe abile julges Elin Toona ühiskonna (ka eestlaskonna) tavasid trotsides oma elu elada.

Suure osa raamatust moodustavad kirjad. Siin on Ella kirju Elinale, Alma kirju Haapsalust oma õele — olud, mis vanaproual Ernst Enno maja haldamise keeruliseks teevad, raamatute saatus, tuttavate käekäik. Ernst Enno loomingut Nõukogude Eestis ei unustatud. 1957.

aastal oli ilmunud “Üks rohutirts läks kõndima”. Enno kõlaküllaseid luuletusi loeti eesti lasteluule paremikuks kuuluvaiks.

Kindlasti andis see teadmine Ellale hingetuge. Elin on ema ja vanaema kõrval raamatu peategelane, kuid mina-juttu on vähe, kolmanda isiku kasutamine annab kõrvaltvaataja objektiivsuse. Just tänu sellele on pagulaste elu ahistavad asjad eriliselt ahistavad. Raamat, mis paneb mõtlema. Kuigi maailm on muutunud, vaheseinad eri rahvuste ja klasside vahel õhemad, on nad siiski olemas. Võib ju rääkida, et maailm on lahti, ent mujalt tulija on põliselaniku silmis ikkagi see, kes väärib vaid seesugust tööd, mis on oma rahvale alandav. “Ella” — raamat kodumaast ja kodumaatusest — kõnetab lugejat eriti mõjusalt just praegu, maailmakodaniku-kultuse ajal.

IMBI JELETSKY

Läänemaa Muuseumil sünnipäev

19. märtsil 1929. aastal asutati Haapsalu Kaunistamise Seltsi toel Läänemaa Muuseum. Esimest korda võis muuseumi varasid kaeda 1930. aasta augustis lossitornis.

Muuseum on pidanud mitu korda kolima. Esialgu asus muuseum raekojas, Saksa okupandid võtsid raekoja 1941. aastal oma kätte ja muuseum kolis hotelli *Salon*.

Nõukogude ajal hakati muuseumile uusi ruume otsima ja pärast paljusid vintsutusi koliti tagasi raekotta. 1. mail 1950. aastal avati muuseumi uksed ametlikult. Raekojas tegutsetakse senini.

ÜLO SAIN

Kus on, kus on kurva kodu?

Vanaduspensioniealistele inimestele kulutas Eesti riik 2006. aastal 5,4 % SKT-st. Seda on vähe.

Veel vähem kulutusi pensioniealistele on tehtud Euroopa Liidu 27 liikmesriigist Eurostati viimaste (2006. a) andmete järgi üksnes Leedus (5,3 %) ja Iirimaa (3,8 %) SKT-st, kõige rohkem Itaalias (13 %).

Võrdlus kõigi EL-i riikide näitajatega on kõnekas, see näitab, kui tähtsaks peab riik sotsiaalset kaitset ning täpsustab kulutuste osa sisemajanduse kogutoodangus. Andmed on saadud Eesti Statistikaameti (ESA) rahvastiku- ja sotsiaalstatistika osakonna vahendusel Eurostatilt.

Vanaduspensionäridele tehtavate kulutuste osa SKT-st riigiti (%-des):

1. Iirimaa	3,8
2. Leedu	5,3
3. Eesti	5,4
4. Luksemburg	5,4
5. Läti	5,5
6. Rumeenia	6,0
7. Slovakkia	6,1
8. Bulgaaria	6,9
9. Tšehhi	7,0
10. Küpros	7,2
11. Malta	7,6
12. Hispaania	7,9
13. Sloveenia	8,4
14. Soome	8,7
15. Ungari	8,9
16. Poola	9,4
17. Holland	9,9
18. Saksamaa	10,1
19. Portugal	10,1
20. Kreeka	10,2
21. Belgia	10,5
22. Suurbritannia	10,7
23. Taani	10,7
24. Prantsusmaa	11,0
25. Rootsi	11,4
26. Austria	11,4
27. Itaalia	13,0

Paneb imestama “musta lamba” roll, mis on kuulunud aastaid Iirimaaale. Analüütikud selgitavad sealset madalat protsenti rahva ajaloolise tavaga. Põlvkondadevahelises tulude ümberjaotamises osalevad seal riigi kõrval perekond ja kolmas sektor. Elanikkond on seal suhteliselt noor.

Meil, samuti ka teistes Balti riikides, on olukord vastupidine. 1. jaanuari seisuga oli Eestis ligemale 380 000 pensionäri, mis moodustas peaaegu kolmandiku meie rahvaarvust. Elanikkond vananeb, pensionäride arv kasvab. Iseseisva riigi ülesehitamine, parempoolsete valitsuste karm pensionipoliitika on

viinud selleni, et oleme eakate sotsiaalse kaitse seisukohalt üks viimaseid EL-is.

Väike pension ja vaesuse näitajad

Vanaduspensioniealistele inimestele määratud summa moodustab kõige suurema osa riigi sotsiaalse kaitse kulutustest. Eestis oli nn vanadusfunktsiooni osatähtsus 2006. aastal 44,4 %, selgitas ESA rahvastiku- ja sotsiaalstatistika osakonna analüütik Maria Orešina, mistõttu kulutuste tase (5,4 % SKT-st) oligi nii madal.

Viimasel ajal kasvas keskmise palk palju kiiremini kui pension. Euroopalike põhimõtete rakendamine riigi pensionipoliitikas läheb visalt, piiratakse üksnes indeksite kohendamise. Nagu teada, lähub Euroopa pensionide miinimumstandard nõudest, et 30-aastase pensionistaažiga inimese vanaduspension peab olema minimaalselt 40 % meeslihttöölise kuu netopalgast. Tegelikult võrreldakse pensione EL-is keskmise palgaga. Meil opereeritakse standardsete vanaduspensionidega brutopalgast ja see annab võimaluse kinnitada, et vanaduspension on üle 40 % tööstuses töötava lihttöölise palgast. Nagu teada, on pensionide absoluutkasv tegelikule palgakasvule tugevasti alla jäänud. Euroopa pensionistrateegia eesmärk on saavutada tase, et pensioni suurus oleks vähemalt 60 % keskmisest netopalgast. Praegu, majanduse maldaiseisu tingimustes, tundub see utopilisena. Vähemalt Eesti, selle “õhukese riigi” puhul.

Hinnatõus jätkub. Viimati prognoositi hinnatõusuks mullusega võrreldes 7–8 %. Lisaks toidule ja esmatarbekaupadele on aasta algusest plahvatuslikult kasvanud soojusenergia ja kõigi kütteliikide ning kommunaalteenuste hinnad. Kõik see mõjub eriti rängalt üksikpensionäridele. Üksikute ja pensionipaaride leibkondade uuring näitab, et eluasemekulud kasvavad paljudel üle pea, korterikulud on rohkem kui pool sissetulekust. Teine pool läheb kallitele ravimitele, muud kulutused tuleb näpistada kõhu kõrvalt.

ESA uurib ka niisugust asja nagu elanikkonna suhtelise vaesuse määr. Selleks kasutatakse mitmeid meetodikaid,

kuid igal juhul koorub välja kurb tõde. Nende osakaal, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam, oli 65-aastaste ja vanemate hulgas 2006. a 33,1 %. Tähelepanu väärib, et aastaga oli tõus märgatav — 8 %. Ei ole kahtlust, et suhtelise vaesuse üldine määr (18 %) on viimasel paaril aastal tõusnud. Rikkad on läinud rikkamaks, vaesed — vaesemaks.

“Meil elavad väga paljud eakad üksinda,” kinnitas analüütik Maria Orešina faktide põhjal. Nii oli Eestis 2006. a rohkem kui 180 000 ühe liikmega leibkonda (14 % elanikkonnast). Et ükski elamine toob kaasa suurema vaesusriski, on selge. Eriti paistab see silma vanaduspensionäride puhul.

Et mitte selles suures probleemide puntras laiali valguda, vaadeldgem lähemalt ühte.

Elanikkonna kiire vananemine ja hooldekodud

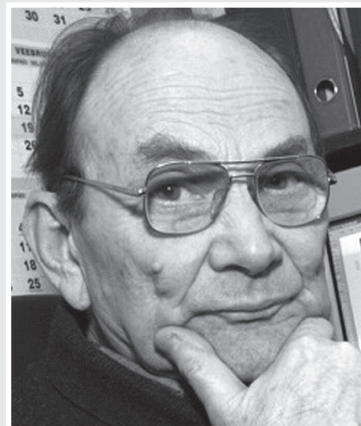
Vald oma vaesed toidab — see põline põhimõte on aluseks ka praegu vanuritele varjupaiga tagamisel. Kohalikud omavalitsused, sh vallavalitsused on põhitegijad, kuigi järjest tuntavam on riigi kõrval perekonna ja ka kolmanda sektori osa.

Üldjuhtimine, koordineerimine, üldisem teave on Sotsiaalministeeriumi rida. Sealne info- ja analüüsiosakond püüab silma peal hoida kõigil muutustel, uutel nähtustel ja tendidel.

Meie hooldekodude hetke seis on erinev, sõltub kümnetest asjaoludest, kõigepealt kohalike omavalitsuste heast tahtest ja rahakotist. Analüütik Ülla Mäe teatas, et 2007. a lõpul tegutses vabariigis 118 hooldekodu 5128 kohaga, kusjuures vana-dekoduteenust kasutas 7068 inimest. Seda tuleb mõista nii, et paljudes maakohtades läheb suviti osa hoolealuseid paariks kuuks koju, asemele tulevad uued hädalised. Järjekord hooldekodudesse kasvab pidevalt. Aastas tuleb hoolealuseid juurde umbes 250–300, kõigile kohti ei jätku. Järjekorras ootajate arvu suurendab see, et eakas valib hooldekodu asukoha järgi, kodust kaugele minna ei taheta, oodatakse kodulähedases hooldeasutuses vabanevat kohta.

Järjest teravamaks küsimuseks muutub üldise elukalliduse tõusuga hooldekodukoha maksumus. Teatavasti maksavad hooldekodus elamise eest inime ise ja tema perekond, aga kui lapsi pole, siis kohalik omavalitsus. Sotsiaalministeeriumi andmetel kulus mullu ühe hoolealuse ülalpidamiseks keskmiselt 6000–7000 krooni kuus. (Järg 6. lk.)

JAAN EINASTO on alates 1952. aastast pidevalt töötanud ja töötab ka praegu Tartu Observatooriumis. Lisaks on ta tegutsenud Tartu Ülikoolis professorina ning Eesti Teaduste Akadeemias osakonnajuhatajana. Tema uurimustest on sündinud teadustööd galaktikate ehitusest ja evolutsioonist ning universumi ehitusest ja evolutsioonist.

23. veebruaril tähistas teadusdoktor Jaan Einasto oma 80. sünnipäeva.

Palusime Jaan Einastol kirjutada astronoomia kui teaduse arengust Eestis.

Kuidas on ehitatud maailm?

ASTRONOOMIA EESTIS

Taevatähtede asend, Päikese, Kuu ja planeetide liikumine taevaskraanil on inimesi huvitanud juba hallidest aegadest saadik. Just taevanähtuste jälgimine pani aluse teaduse tekkele antiikajal. Ka tänapäeval on raske ette kujutada ülikooli, kus astronoomiat ei õpetata.

Tartu Tähetorn ja Struve

Nüüdsel ajal on õpetamine lahutamatu uurimistööst. Moodsa teadusliku mõtte teke ja areng Eestis on tihedalt seotud Tartu Ülikooliga. Rootsiaegse Tartu Ülikooli peamine roll oli teadmiste toomine Eestisse. Ülikooli taasavamine 1802. aastal andis võimaluse uueks arenguks, kus olulisel kohal oli mitte ainult teadmiste õpetamine, vaid ka uute teadmiste hankimine.

Üks esimesi Tartu Ülikooli juurde loodud teadusasutusi oli Tartu Tähetorn. Nagu teistelgi aladel, nii võime ka astronoomia arengus täheldada kolme perioodi: tsariaegne esmalt saksakeelne, hiljem venekeelne ülikool, 1919 – 1940 aastal iseseisva Eesti eestikeelne ülikool, seejärel mitmest okupatsioonist mõjutatud ülikool, mis sujuvalt kasvas üle praeguseks Tartu Ülikooliks. Astronoomia kuulub nende väheste teadusalade hulka, kus kõigil kolmel perioodil on saavutatud uute teadmiste hankimisel maailmaklassi kuuluvaid tulemusi.

Tartu Tähetorn.

Tartu Tähetorn ehitati aastatel 1808 – 1810 ja varustati tolelaegsete heade instrumentidega tähtede positsioonide määramiseks. Vaatlusi alustas 1814. aastal sellal veel üliõpilane Friedrich Georg Wilhelm Struve, kes pärast ülikooli lõpetamist ja doktorikraadi saamist nimetati professoriks ja Tähetorni juhatajaks. Tema algatusel muretseti juurde veel 9-tolline Fraunhoferi refraktor — tollal parim seda tüüpi teleskoop maailmas. Selle teleskoobiga tegi Struve mitmeid fundamentaalset tähtsust omavaid mõõtmisi — koostas esimese kaksiktähtede kataloogi, mis on kasutusel tänapäevani.

Samuti mõõtis ta esimesena ühe tähe kauguse meist, pannes niiviisi aluse meie Galaktika süstemaatilisele uurimisele. Sel ajal töötas Tartu Ülikooli juures kool professorite ettevalmistamiseks teiste Venemaa ülikoolide jaoks. Nii said Tartu Ülikoolis ettevalmistuse pea kõigi 19. sajandil asutatud Venemaa ülikoolide astronoomiaprofessorid. 19. sajandi lõpuni oli Tartu Ülikool tihedalt seotud Saksa ülikoolidega, seejärel aga Vene ülikoolidega — toimus õppejõudude vahetus ning teaduslik koostöö.

Observaator Ernst Öpik

Tsaaririigi lagunemisega lahkusid Tartust peaaegu kõik Imperaatorliku Tartu Ülikooli õppejõud ning Eesti ülikooli rajamisega 1919. aastal tuli nii õppe- kui ka teadustööd alustada praktiliselt tühjalt kohalt. Õppejõududeks kutsuti teatud teadusliku ettevalmistuse saanud eesti kooliõpetajad, siia kutsuti tööle ka teadlasi teistest maadest, näiteks Soomest ja Rootsist. Astronoomiaprofessoriks kutsuti Taavet Rootsmäe, Tartu Ülikooli kasvandik. Ta pani aluse astronoomia õpetamisele eesti keeles, koostas ka vajaliku terminoloogia. 1921. aastal saabus Eestisse Moskva Ülikooli kasvandik Ernst Öpik, kes oli saanud väga hea teadusliku ettevalmistuse. Öpik nimetati Tartu Tähetorni observaatoriks — see on astronoomiks, kelle ülesandeks oli vaatlustegevus ja vaatluste töötlemine. See ametikoht andis piiramatut võimalust nii teaduskui ka õppetööks. Seda võimalust kasutas Öpik täielikult, tema sulest ilmus pidevalt uurimusi, mis oluliselt täpsustasid arusaamist Universumist ja selle koostisosadest. Juba 1918 esitas ta Moskva astronoomiasõprade seltsi koosolekul oma tulemuse Andromeeda tähtkujus asuva udukogu M31 kauguse määramisest. Tartusse tulles kordas ta oma uurimust, kasutades uusimaid vaatlusandmeid, ning avaldas tulemuse juhtivas ajakirjas *Astrophysical Journal*. See uurimus näitas, et M31-sarnased udukogud on iseseisvad meie Linnutee sarnased tähesüsteemid. Mõni aasta hiljem jõudsid samasugusele tulemusele ka Ameerika astronoomid.

Tähed tekivad ka tänapäeval

Öpikut huvitasid tähtede energiaallikas ja areng. Ta näitas juba 1922. aastal, et Päikese ja tähtede energiaallikas on mingi subatomaarne protsess. 1938. aastal avaldas ta Tartu Observatooriumi publikatsioonides ulatusliku töö, kus selgitas tähtede energiaallikat ja arengut. Ta näitas, et peamiseks energiaallikaks on vesiniku

Ernst Öpik.

muundumine heeliumiks tähtede tsentrite ligidal, kus temperatuur on kõige kõrgem. Teades selle protsessi kiirust, arvutas ta ka tähtede vanuse. Selgus, et massiivsed tähed kulutavad oma energiavarusid nii intensiivselt, et need varud kuluvad üsna kiiresti, kõige massiivsematel tähtedel vaid mõnekümne miljoni aasta jooksul. Et selliseid tähti leidub, siis järeldub tema teooriast, et need on hiljuti tekkinud tähed. Teiste sõnadega, täheteke meie Galaktikas jätkub ka tänapäeval. Alles ligi paarkümmend aastat hiljem kinnitasid teiste astronoomide arvutused, et Öpiku teooria on õige.

Öpiku tulemused äratasid tähelepanu ja ta kutsuti külalisprofessoriks USA-sse mainekasse Harvardi Ülikooli. Nii jõudis Tartu jälle maailma astronoomia kaardile.

(Järgneb.)

Kus on, kus on kurva kodu?

(Algus 5. lk.)

Kuna hooldekodude omanikeks on peale valla või linna ka eraettevõtted, kes ise määravad oma teenuste hinna, siis “käärid” hindade vahel on suured. Ja ärgem unustagem — keskmine pension on meil 4500 krooni kandis.

Hiljuti *Postimehes* avaldatud ülevaates “Vanadekodude teenused kallinevad” on toodud mõtlemata panevaid hindu: Niitväljal tegutsev pansionaat *Villa Benita* alates 13 500 kroonist kuus, Merivälja *Kursana* 9600–17 000 krooni kuus, *Rannapere* Harjumaal 8300–12 700 krooni, Hageri vanadekodu Raplamaal 9000–12 000 krooni kuus — need on vaid üksikud näited.

Omavalitsuste tulubaas on väga erinev, erinevad on ka hooldekodud. Enamik maal asuvatest hooldekodudest on endistes mõisahoonetes või koolimajades, remonti vajavates hoonetes, kus on loodud hädapärased elamistingimused, kuid tänapäevasel tasemel teenindamine on peaaegu võimatu. Vananenud küttesüsteemid tulevad meelde tulekahjuohtu. Hiljuti hukkus ühes Komimaa

Uderna hooldekodu paikneb 1880. a ehitatud mõisa-hoones.

vanadekodus tulekahjus 23 vanurit, see leidis vastukaja kogu maailmas. Teatavasti on olnud ka meil tulekahjusid, kuigi mitte nii traagiliste tagajärgedega.

Uusi hooldekodusid tuleb juurde, märkis Ülla Mäe. Põlva maal avati koguni kaks hooldekodu, suur 300-kohaline avati Hellenurme mõisas, lõppjärgus on Iru hooldekodu renoveerimine. Pealinna eakatele on linnavalitsus teinud mitmeid soodustusi. Tänavu anti 1000 krooni toetust, hooldekodusid rahastatakse heldelt. Tallinna linnaeelarves on tänavu 480 eaka hooldamise eest Irus ja teistes Eesti üldhooldekodudes ette nähtud kokku 37,3 miljonit krooni, teatas hiljuti linnaleht *Pealinn*, kusjuures lisaelarvega eraldatakse veel 18,4 miljonit krooni. Hoolduskoha eest tuleb

inimesel endal maksta umbes 4500 krooni kuus. Selliseid võimalusi pole ühelgi teisel Eesti omavalitsusel.

Hädalisel pole hända taga

See Saaremaalt pärit vana-sõna iseloomustab hästi meie vanurite tagasihoidlikku meelt. Nad teavad hästi, et vanad päevad — vaevapäevad, murepäevad, mustad päevad, ning on vait ja ei kisenda ka siis, mured matavad ja kaob pind jalge alt. Nad loodavad, et kunagi suudab Eesti likvideerida oma mahajäämuse vanuritele tehtavate kulutuste osas, jõuab järele rikastele Euroopa riikidele. Neid lootusi ei tohi petta.

LEIDUR RANNAMETS

Lööve ja selle kodune ravi

Inimesi, kes kannatavad vähemalt aeg-ajalt punetava, ärritunud ja sügeleva naha tõttu, on väga palju. Löövetega kaasnevat sügelemist ja naha kuivust võib ravida. Parim kodune ravimisviis on see, et nahk hoitakse niiske ja pehme. Seejärel on kasulik arvestada ka neid vahendeid, mis kuiva nahka ravivad.

Vältige kuiva õhku. Kuiv õhk muudab lööbe hullemaks. Eriti on see probleem talvel kesküttega korterites. Tuleb kasutada õhuniisuteid. Ainult ühest õhuniisutist ei piisa, eriti mõjus on voodi kõrvale asetatud niisuti.

Võtke jahedaid vanne. Lööbe puhul ei peaks vannikäimisest loobuma, kuid liiga kuuma ja ka külma vett tuleks vältida.

Korrapärane kümblemine leiges vees väldib põletikke ja hoiab naha pehme.

Rasvatage nahka. Tavalist seepi võib kasutada, kuid pärast pesemist tuleb nahka korralikult rasvatada. See hoiab naha niiskena. Naha kuivus tuleb niiskuse-, mitte rasvapuudusest. Kui vannijärgse võidmise kreemid ei ole piisavad, siis tuleb kasutada rasvasemaid kreeme.

Otsige abi kortisoonist. Kortisooni sisaldavate salvidega saab leevendada lööbeid ja nende põhjustatud kihelust. Hüdrokortisoon on kortisoonisalvidest üks leebemaid. Tugevamaid salve kirjutab välja arst.

Kandke puuvillast. Parem on vastu nahka kanda puuvillast, mitte

polüester- või villaseid rõivaid. Ka villane võib nahka ärritada. Aluspesu peaks olema puuvillane ja valge, tumedad värvid võivad nahka ärritada. Vältida tuleb tehiskiudu, pigistavaid ja halvasti ituivaid rõivaid.

Tehke leevendavaid komresse. Külmad niisked kompressid rahustavad nahka ja leevendavad sügelemist. Vee asemel võiks proovida külma piima. Pange klaasi piim ja paar jääkuubikut, laske mõni minut seista, kallake kokku pandud marlisidemele ja asetage paariks minutiks ärritunud kohale. Korrata ja hoida umbes kümme minutit.

Kasutage valget WC-paberit. Värvained mõjuvad ärritavalt.

Peske pesu ühes vees, kuid loputage kaks korda. Pesuvahendit tuleb kasutada mõõdukalt ja see väga korralikult välja loputada.

Toiduretsepte

Šveitsi sibulasalat

0,5 kg mugulsibulaid, 4–5 sl õli, soola, pipart, suhkrut, petersellilehti, äädikat, salatilehti.

Sibul lõigata ratasteks, praadida helepruuniks. Vaagnale asetada salatilehed, sellele praetud sibul. Üle puistata rohke peterselliga. Peale valada õlikaste.

Soolane tort

1–2 vormileiba, 1–2 vormisaia.

Leib lõigata pikuti 0,5–1 cm paksusteks viiludeks. Et tort oleks huvitav ja maitsev, võib kasutada erinevaid leivaliike. Alumiseks leivaviil, siis salat, saiaviil, salat,

saiaviil, salat, pealmiseks kihiks leib.

Alumiseks salatiks sobib seenesalat — hakitud seened, muna, 1–2 kartulit, soola, suhkrut, hapukoort. Järgneb saiaviil. Salatiks riivitud juust, hapukoor, tomatipasta, soola, suhkrut. Järgneb saiaviil, selle peale singisalat — suitsusink, sibul, hapukurk, õun, hapukoor, majonees, sool, suhkur, pipar. Katame leiaviiluga, millele katteks võib olla lihtne kartulisalat, kaunistuseks vorstirullid, maitserohelist, võib kasutada ka marineeritud kõögivilju või puuvilju. Küljed katta maitsestatud hapukoorega.

Võileivatordis kasutatavad salatid maitsestada teravamalt.

Võileivatort võib olla piklik,

ruudukujuline või ka ümmargune. Viimase puhul lõigatakse leivaviilud sektoriteks. Võileivatorti on sobiv pakkuda kohvilauas või eelroana lõunasöögil.

Kurgisalat

0,5 kg kurke, 2 sibulat, 1 kõvaks keedetud muna, 2 sl majoneesi, 2 sl jogurtit, 2 sl hakitud maitserohelist (till, petersell, meliss), soola, pipart, 1 sl ketšupit.

Suuremad kurgid koorida, lõigata viiludeks, sibul ratasteks. Majonees, jogurt, ketšup, hakitud muna, maitseroheline ja maitseained segada ja valada sibulakurgiviiludele.

Sobiv salat vormiroogade juurde.

SILVIA HIIBUS

Kontserdi pileti hinnast ja peatoimetaja pensionist

Esmaspäeval saabus toime- tusse ümbrik lugejalt, kes väidab enese olevat *Videviku* kauaaegse tellija. Kuigi anonüümsetele kir- jadele pole üldiselt tavaks rea- geeridagi, vastan siiski lühidalt kirjas sisalduvatele etteheidetele ja süüdistustele. See keegi, kes minule kirjutas, pöördub minu poole nõnda: Lgp. Hr. Tamm. (Aga vähimagi lugupidamise ülesnäitamiseks tulnuks lehe 2. lehekülje alt vaadata, kuidas on minu õige nimi!)

Kirja autorit pahandab, miks Tallinnas korraldatava V. Orumet- sa ja L. Komissarovi kontserdi pileti hind on seitsekümmend krooni, aga 23. veebruaril pääses kuulaja-vaataja Pärnus Orumetsa kontserdile vaid kahekümne krooni eest. Mäherdune ebaõig- lus — miks *Videviku* toimetus on äkki nii häbematult ahneks läinud?!

Piletihinna erinevusel on mitu kaalukat põhjust. Esiteks sõna otseses mõttes **kinkis** selle kena kontserdi suvelinna eakatele Pärnu Linna Pensionäride Liit eesotsas oma esinaise Salme Leasega, toetades Orumetsa esi- nemist omalt poolt päris toeka summaga. Ka oli Pärnu teatris toimunud kontsert suhteliselt lü- hike — ilma vaheajata. Tallinnas Salme Kultuurikeskuses on kavas aga täisajaga, s.t **vaheajaga pikem kontsert**. Kui Pärnus ajasime läbi helikandjalt kostva saatemuusikaga, millele Orumets n-ö peale laulis, siis Tallinnas tuleb vanameistrit süntesaatoril saatma tiptasemel muusik. Tallinna kontserdi sõnalist osa tuleb Viljandist esitama Luule Komissarov, seegi suurendab mõnevõrra kontserdi korraldami- se kulusid. Kõigele lisaks on vaja Tallinnas tasuda ka saali üür, mis siin on suurem kui Pärnus.

Ja lõpuks — egas me kedagi vägisi Salme keskusesse kont- serdile kutsu. Kui asi ikka tõesti

vastumeelne on, jääge kenasti koju ja piirduge V. Orumetsa laulude juhusliku kuulamisega raadiost.

Mulle kirjutanu pole põrmugi rahul ka *Videviku* sisuga. Tema meelest peaks *Videvik* piirduma nõuannete ja soovitustega selle kohta, kuidas toime tulla. Nii- siis — antagu üksnes loodus- ravisoovitusi, tervislike toitude retsepte, sekka ka juristi konsul- tatsiooni... Poliitika jaoks olevat meil kallilt kinni makstavad poliitikud, kes mõtlevat meie peale maksumaksja raha eest nagunii 24 tundi ööpäevas.

Seesuguse “uuendusliku” soo- vituse peale ei oska lehetegijana kohe mitte midagi kosta, sest juba ammuilma on selgeks saanud, et ajaleht ei saa koosneda üksnes tarkvarast ja andmetest ühe või teise eluala kohta, ta peab sisal- dama ikkagi ka midagi muud (et mitte öelda: enamat). Pealegi on igal inimesel oma arusaamine sellest, mis lehes peaks olema. Mäletatavasti tuli Kreutzwaldi ajal kalendri toimetusse tuli- vihane mees, kaigas käes, ja tahtis toimendaja läbi tümitada — kalendris kirjutatud, et enne jaanipäeva valitsevad heitlikud ilmad, miska tema polevat jul- genud tõuvilja maha teha — äkitselt juhtub juuni lõpul taevast veel lundki alla heidetama...

Lõpuks pean tõrjuma veel ühe kahtlustuse või lausa süüdistuse selle kohta, nagu saaksin eks- riigikogulase kõrget pensioni. Et ma tegevat suurt pensioni saa- des (s. t jõuka inimesena) lehte vaesematele inimestele ja minu käitumist sobivat iseloomustama ütlus: käige minu sõnade, mitte minu tegude järgi. Paraku võin kõigile tavalist pensioni saavatele eakatele siiski siiralt silma vaadata — **ma ei saa eripensioni**, igas kuus laekub mu kontole kõigest 4460 krooni.

Austusega ANTS TAMME

Pevkur peaks rahva ees vabandama

Keskerakonna Noortekogu on šokeeritud uue sotsiaalministri väljautlemisest, kus ta nimetab töötuskindlustushüvitise saajaid kerjusteks, näidates sellega üles oma äärmuslikku lugupidamatust ja ükskõiksust paljude kunagiste maksumaksjate suhtes, kes prae- guses raskes majandusolukorras on oma töö kaotanud.

Kesknoorte esimehe Siret Kotka hinnangul peab uus sotsiaalminister kiiremas korras oma sõnavõtu pärast Eesti rahvalt vabandust pa- luma, sest vastasel korral jätab ta oma hoolimatusega varju isegi oma eelkäija.

“See on lausa uskumatu, et üks minister võib tema poolt kureeritava valdkonna suhtes olla niivõrd mõist-

matu ja öelda välja asju, mis ei ole antud raske majandusliku olukorra kontekstis mingilgi määral kohased, vaid pigem väga paljusid inimesi sügavalt solvavad,” lausus Kotka. “Minister Pevkur kahjuks ei mõista, et inimesed ei kerja hüvitisi riigilt, vaid maksumaksjatena oleme ise riigikassasse need summad töö- l käies kogunud ja seega omame täielikku õigust neid ka kasutada, mistõttu on äärmuslik jultumus nimetada töötuks jäänud ja tööd mitteleidvaid inimesi kerjusteks ja seda veel sotsiaalministri poolt.”

Keskerakonna Noortekogu esi- mees lisas, et inimesed ju tahavad tööd teha ja töötud tahaksid leida tööd, aga mida pole, on töökohad. “Sotsiaalminister tulgu ikka mõistusele ja tehku silmad lahti ja vaadaku, mis toimub näiteks ka väljaspool pealinna. Kui mõnes maakohas tekib mõni vaba töökoht, siis töötotsijaid-kandidaate on sel- lele sadu,” tõdes Kotka.

Lisaks päevalilleseemnete le riputasin tihastele üles ka toeka pekitüki ning linnud hakkasid seda usinasti nokkimas käima. Kuid kasski otsustas järele proovida, kas temalgi õnnestuks suu rasvaseks teha. Paaril korral käiski sõbrake noolimas, kuid jättis siiski linnutoidu rahule — ei saanud kätte...

ANTS TAMME foto

Rõõmsad mõtted

On veebruar.

Toetun vastu tulist ahju, üks külg kõrbeb, teine külmetab, ja mõtlen:

Kuu aja pärast on märts.

Ehk vean küttega välja.

Kahe kuu pärast juba aprill. Siis ei ole enam libe. Sajab esimest kevadvihma. Ömrohelistes looris tikripöösas.

Kolm kuud veel, siis on mai. On juba soe. Toomingas õitseb. Kimbuke kevadlilli pisikeses peos. Teine kimbuke ema kalmule.

Neli kuud veel — juba juuni! On valge. Kas jaanipäeval sajab? Sadagu!

Viie kuu pärast on juuli. naudime südasuve väikeste sõõmudega nagu kuuma kohvi või head veini. Olgu ilm milline tahes.

Kuue kuu pärast juba august. Seened, marjad, moos. Kaugemale mõelda pole vaja. Praegu veel mitte.

TIHU PÄRN

Nalju kirjanik Mark Twainist

Mark Twain selgitas kord mehe ja naise vahelisi erinevusi järgmiselt:

“Kui mees läheb kraed ostma, siis tuleb ta ühe krae ja võimalik, et ka kahe kaelasidemega tagasi. Läheb aga naine ühe krae ostmiseks välja, siis jõuab ta surmani väsinuna koju ühe siidpluusi, kinnaste,

ETV

E 16.03. — **6.55** Terevisioon. **8.55** Südameasi. **9.45** Terevisioon. **11.45** Sõida maale! **12.30** Puutepunkt. **12.55** Tervisesaade. **13.25** Juhtimisaju. **13.50** Täitsa hullud. **14.20** Smallville. **15.05** 10 olümpiastarti. **15.35** Ohtlik lend. **16.30** B.A.R.Z. tegutseb. **17.00** AK. **17.05** Saame kokku Tomi juures. **17.40** Südameasi. **18.30** AK. **18.45** Tunne Euroopat. **19.30** Lõvimees. **20.00** Kultuuriuudised. **20.05** Osoon. **20.35** Erisaade. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.34** Luuletus: Jaan Paavle. **21.35** Pehmed ja karvased. **21.55** Välisilm. **22.20** AK. **22.25** Välisilm esitleb: Madridi draama. **23.30** Kultuuriuudised. **23.35** Täna õhtul Kukerpillid. **0.35** Unistusi püüdmas. **1.30** ERR uudised.

T 17.03. — **6.55** Terevisioon. **8.55** Südameasi. **9.45** Terevisioon. **11.45** Prillitoos. **12.30** Osoon. **13.00** Teoreem tulest. **13.20** Välisilm. **13.45** Kutse. **14.45** Unistusi püüdmas. **15.40** Eesti aja lood: Okupatsioonid. **16.05** Erisaade. **16.30** B.A.R.Z. tegutseb. **17.00** AK. **17.05** Saame kokku Tomi juures. **17.40** Südameasi. **18.30** AK. **18.45** Üks tegu: Riidetegu. **19.00** Täitsa hullud. **19.30** Pereelu. **20.00** Kultuuriuudised. **20.05** Head uudised. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.34** Luuletus: kivisildnik. **21.35** OP! **22.05** Mf Mehe töö. **23.40** Kultuuriuudised. **23.50** Täheleav: Horre Zeiger. **1.05** ERR uudised.

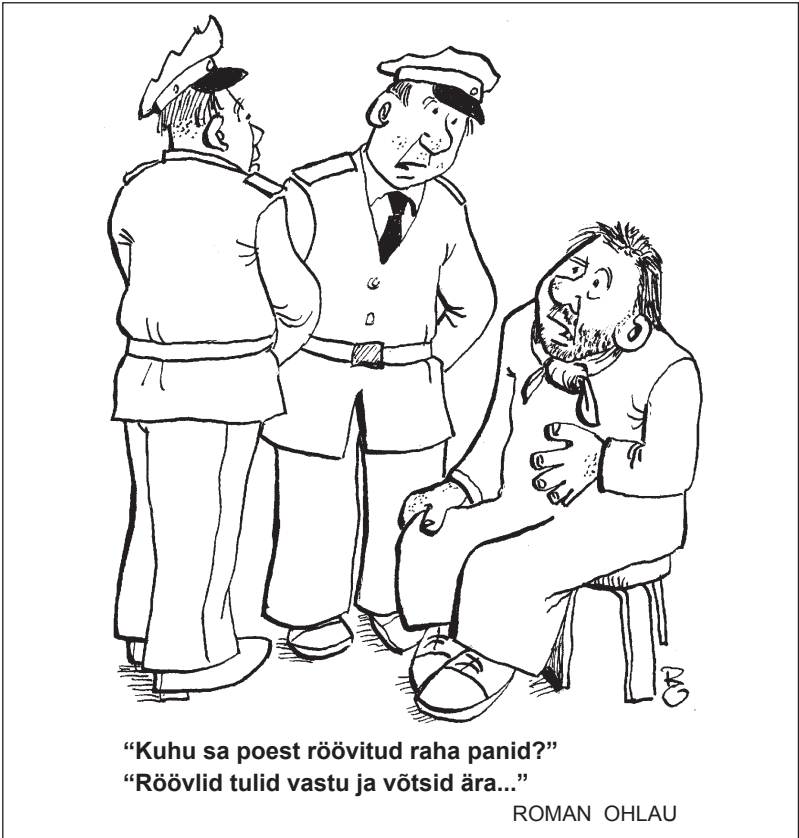
K 18.03. — **6.55** Terevisioon. **8.55** Südameasi. **9.45** Terevisioon. **11.45** Head uudised. **12.35** OP! **13.05** Mf Parim ema. **14.45** MuinasTeeVee: Elu pärast surma. **15.10** Pereelu. **15.40** Täitsa hullud. **16.10** B.A.R.Z. tegutseb. **16.35** Hajameelselt abielus. **17.00** AK. **17.05** Saame kokku Tomi juures. **17.40** Südameasi. **18.30** AK. **18.45** Pehmed ja karvased. **19.00** Jamie Oliver kodus. **19.30** Retseptita. **20.00** Kul- tuuriuudised. **20.05** Pealtnägija. **20.55** Saateviga! BBC moodi. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.34** Luuletus: Tõnu Õnnepalu. **21.35** Foorum. **22.30** AK. **22.35** Kaotajad ja võitjad. **0.20** Kultuuriuudised. **0.25** Riigikogu infotund. **1.30** ERR uudised.

N 19.03. — **6.55** Terevisioon. **8.55** Südameasi. **9.45** Terevisioon. **11.45** Pealt- nägija. **12.30** Foorum. **13.20** Riigikogu infotund. **14.25** Kaotajad ja võitjad. **16.00** Retseptita. **16.30** B.A.R.Z. tegutseb. **17.00** AK. **17.05** Saame kokku Tomi juures. **17.40** Südameasi. **18.30** AK. **18.45** Robin Hood. **19.30** Reisile minuga. **20.00** Kultuuriuudised. **20.05** Paar. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.34** Luuletus: Kristiina Ehin. **21.40** Kiirabihaigla. **22.25** AK. **22.30** Ml. **23.00** Mehhiko unelm — Rolando Villazon. **0.00** Kultuuriuudised. **0.05** Head uudised. **1.00** ERR uudised.

R 20.03. — **6.55** Terevisioon. **8.55** Südameasi. **9.45** Terevisioon. **11.45** Paar. **12.35** Ml. **13.05** Mehhiko unelm — Rolando Villazon. **14.05** Kiirabihaigla. **14.50** Murdmaasuusatamise MK etapp Falunis. Meeste 3,3 km. **16.00** Ajalik ja ajatu. **16.30** B.A.R.Z. tegutseb. **17.00** AK. **17.05** Saame kokku Tomi juures. **17.40** Südameasi. **18.30** AK. **18.45** Gilmore'i tüdrukud. **19.30** Juhtimisaju. **20.00** Kultuuriuudised. **20.05** Vabariigi kodanikud. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.35** Luuletus: Hando Runnel. **21.40** Teatriõhtu: Teatriromanss. **23.05** Kultuuriuudised. **23.15** Teatriõhtu jätkub. **0.05** Pealtnägija. **0.50** Rohelise tänava huligaanid. **2.40** ERR uudised.

L 21.03. — **7.45** Kloun Kiri. Kollase kaelkirjaku lood. Toopy ja Binoo. **8.25** Jimmy Neutroni seiklused. **8.45** Tere tulemast minu maale: Jessega Austraalias. **9.00** Buratino tegutseb jälle. **9.30** Osoon. **10.00** Sõida maale! **10.45** Õnne 13. **11.10** Pealtnägija. **12.00** Bleak House. **12.55** Gilmore'i tüdrukud. **13.35** Reisile minuga. **14.05** Murdmaasuusatamise MK etapp Falunis. Meeste suusavahetusega sõit 10 + 10 km. **15.15** Vandekohus. **16.15** Paar. **17.05** Täiskasvanuks internetis. **18.00** Keeletalgud. **18.30** AK. Sport. **18.45** Kiskjate planeet. **19.35** Hercule Poirot: Looritatud daam. **20.30** Õnne 13. **21.00** AK. Ilm. Sport. **21.35** Luuletus: Lauri Sommer. **21.40** Laululahing. **22.55** Mf Akeelah ja õigekirjavõistlus. **0.45** Surnud ärkavad. **1.35** La- borirotid. **2.10** ERR uudised.

P 22.03. — **7.45** Kloun Kiri. Tuutu ja Potsu. Mamma Mirabelli kodukino. Toopy ja Binoo. Völukarussell. Väike päästekaater Elias. Vipo. Karu-Kusti. **9.05** Tere tulemast minu maale: Bryndisega Islandil. **9.20** Pettson ja Findus. **9.35** B.A.R.Z. tegutseb. **10.00** Täheleav: Urmas Lattikas. **11.15** Laululahing. **12.30** Suisapäisa laululahing Austrias. **13.05** Murdmaasuusatamise MK etapp Falunis. Meeste 15 km viitstardist. **14.15** Meelte maailm. **14.30** Ajalik ja ajatu. **15.00** Prillitoos. **15.45** Puutepunkt. **16.15** Tervisesaade. **16.40** Erisaade. **17.10** Vabariigi kodanikud. **18.00** Eesti aja lood: Okupatsioonid. **18.30** AK. Sport. **18.45** Ohtlik lend. **19.45** Euroopa laulud 2009. **20.00** Täna õhtul Anne Veski. **21.00** AK. Ilm. **21.20** Aeg luubis. **21.40** Sport. **21.55** Luuletus: Aare Pilv. **22.00** Lewis. **23.35** Täitsa hullud. **0.05** Surnud ärkavad. **1.00** ERR uudised.

lindikeste, tüki seebi, nöelapadja, akna eesriiete ja õmblusmasinaga.”

Kord laenas Mark Twain ühele sõbrale suurema summa raha. Sõber lubas selle kindlasti kuu aja jooksul tagasi maksta, kui ta enne ära ei sure. Kui neli nädalat oli möödas, ilma et sõber raha oleks tagastanud, laskis Mark Twain ajalehes ära trükkida järgmise kuulutuse:

“Pean kõikidele sõpradele kurbusega teatama, et meie kallis

sõber Harry Duncan on eile ära surnud. Ta laenas minult 300 dollarit ja lubas need mulle kuu aja jooksul tagasi anda, kui ta veel elus on. Et minu sõber Harry Duncan oli sõnapidaja mees, siis on kindel, et ta hiljemalt eile suri. Rahu tema põrmule.”

Kes seda luges, naeris südamest. “Surnu” sai aga ruttu elavaks ja tõi laenatud raha tagasi.

ÜLO KARDI kogust

